

عوامل موثر هوش هیجانی بر اخلاق حرفه ای پرستاران

فاطمه نادری^۱، گلپهار آخوندزاده^۲، میترا آلوستانی^۳، آمنه پروئی^۴

^۱ کارشناس پرستاری. دانشجوی مقطع ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد علی آبادکتول
^۲ استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد علی آبادکتول. دانشکده علوم پزشکی (Phd)، پرستاری-گرایش ارشد سلامت جامعه
^۳ کارشناس پرستاری. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علی آبادکتول
^۴ کارشناس پرستاری. دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان

چکیده

تاثیر هوش هیجانی در موفقیت و اخلاق حرفه ای در سازمانهای بهداشتی و درمانی از اهمیت خاصی برخوردار است. داشتن مهارت و کنترل گوش هیجانی می تواند به پرستاران در حوزه های مختلف کمک کند تا بهتر فکر کند و احساساتی همچون خشم و اضطراب را مدیریت کنند و و به سادگی ذهن خود را آرام کند و در ارتباط برقرار کردن بین بیمار و پرستار کمک می کند که از چالش های کمتری برخوردار باشند و باعث می شود بر اساس دیدگاه بصیرت درونی و ایده های خلاق را به روی خود باز کند. بنابراین توصیه می شود آموزش هوش هیجانی داده است و کار برنامه ریزان آموزش پرستاری قرار بگیرد.

هدف: هدف از تحلیل و جستجو در این پژوهش این است که بدانی آیا هوش هیجانی در اخلاق حرفه بر اساس آن تاثیر دارد؟

واژه های کلیدی: هوش هیجانی، اخلاق حرفه ای، پرستاران

مقدمه

امروز مفهوم هوش هیجانی به طور وسیعی در زمینه های مختلف آموزش و پژوهش مدیریت، روانشناسی، هنر، بهداشت، مشاوره، روانشناسی صنعت و سازمانی و پرستاری به کار گرفته می شود (Jensen 2008) و هدف اصلی از به کارگیری آن نیز افزایش و ارتقای کیفیت خدمات می باشد پرستاران در کنار حفظ و ارتقای سلامتی باید به حقوق انسانی افراد نیز توجه نمایند. در مورد به ویژه در بیمارانی که توانایی ذهنی لازم جهت تصمیم گیری های فرآیند درمان را ندارند ضروری تر به نظر می رسد و در این موارد مسائل اخلاقی در پرستاری و کنترل و آموزش هوش هیجانی پررنگ تر خواهد بود (mgnesson 2004). در جامعه امروز پیشرفت پیشرفت به سوی عملکرد حرفه ای پرستاران در حال اجراست و مدیریت این فرآیند، لازم به نظر می رسد (safriet 1992). در سیستم بهداشت و درمان، پرستاران بزرگترین گروه ارائه دهنده خدمات سلامت هستند به طوری که بیش از ۸۰ درصد مسئولیت مراقبتی در کشورهای پیشرفته بر عهده آنان است (amini 2013). مطالعاتی در زمینه هوش هیجانی نشان داده است که سطوح بالای هوش هیجانی، کنترل افراد نسبت به احساسات درونی را افزایش داده و باعث برانگیخته شدن واکنش های منطقی نسبت به مسائل می شود (sheydaei 2015). در همین راستا مطالعه نشان داده که هوش هیجانی نقش مهمی در شکل گیری اخلاق حرفه ای و روابط موفقیت آمیز انسانی دارد (kalyoncu 2012). پرستاران در محیط کار خود نیازمند برخورد و تعاملات بیشتر از جمله تعامل با سایر پرستاران، بیماران، خانواده بیماران، سوپروایزر ها و همچنین افراد دیگری در محیط کار شما می باشند (reader 2007). مراقبت پرستاری یکی از مهمترین جنبه های موجود در کار بالینی به شمار می رود (hajinezhad 2007). پس از آموزش در پرستاران در راستای هوش هیجانی باعث ارائه خوب خدمات در پرستاران به بیماران می شود و در مقابل نداشتن روابط مناسب از سوی پرستاران موجب اثرات منفی بر مراقبت از بیمار خواهد داشت (ranjbar 2012). گلمن در سال ۲۰۰۴ حوزه های هوش هیجانی را مورد تجدیدنظر قرار داده و عنوان داشت که می توان مقوله های هوش هیجانی را در چهار مقوله خودآگاهی، خود مدیریتی، آگاهی اجتماعی و مدیریت رابطه تبیین کرد (davamadi 2008).

روش اجرا

پژوهش انجام شده یک مطالعه توصیفی بوده که جامعه آماری برگرفته از مطالب مرتبط با موضوع که از مقالات و اینترنت برگرفته شده مورد بحث و گفتگو قرار گرفته است. با توجه به اینکه فشار های شغلی جهت سازگاری با تقاضاهای شغلی نیز نخستین تبیین نظری فرسودگی شغلی توسط مالاش (goleman 1995) ارائه گردید. فرسودگی شغلی تحت عنوان خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و کارآمد شخصی مورد توجه قرار گرفته است که در کوتاه مدت قابل تحمل اما در دراز مدت مقاومت و بدنی و روانشناختی آد미ان تحلیل رفته و در نهایت به فرسودگی منتهی می شود. با توجه به ماهیت شغلی مدیران و پرستاران و با توجه به هوش هیجانی استرس با فرسودگی شغلی و رابطه این موارد با ویژگیهای شخصیتی مانند انعطاف پذیری منظم بودن توانایی مقابله با استرس و دیگر موارد در این پژوهش سعی خواهد شد تا رابطه بین هوش هیجانی و اخلاق حرفه ای و در نهایت با شناسایی عوامل مرتبط با این موارد سعی در کنترل و مدیریت آن ها و آموزش بیپرستند جهت روند بهتر و کیفیت در شغل پرستاری مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

چهار مولفه مهم هوش هیجانی:

۱. ادراک و بیان هیجان: شامل بازشناسی و وارد کردن اطلاعات کلامی و غیر کلامی به سیستم هیجانی می شود.
۲. تسهیل تفکر به وسیله هیجان: یعنی به کارگیری هیجان ها به عنوان قسمتی از شناختی مانند خلاقیت و حل مسئله.
۳. فهم یا شناخت هیجانی: که شامل پردازش شناختی هیجان و معلومات به دست آمده درباره احساسات خود و دیگران است.
۴. مدیریت یا تنظیم هیجانی: در نزد خود و دیگران که نظام کنترل و امور احساسی و هیجانی و اخلاقی در نظر خود و سایر افراد را شامل می شود.

باید در نظر داشت که هیجان‌ات ترکیبی از ساختارها و عناصر روانی، فیزیولوژیکی، تجربی، شناختی و انگیزشی هستند (اکبرزاده ۱۳۸۳). هوش هیجانی از نظر مایر و سالوی نوعی توانایی، که به عنوان ظرفیت ادراک، ابزار، شناخت، کاربرد و اداره هیجان‌ات در خود و دیگران تعریف شده است (می‌یر و سالوی ۱۹۹۷). به نقل از بشارت (۱۳۸۴). اخلاق حرفه ای به عنوان یکی از ویژگی های سرمایه انسانی و معنوی هر جامعه یا سازمان است. اخلاق گرایی می تواند وسیله ای برای رشد معنوی افراد باشد. اخلاق حرفه ای شامل دسته ای از اصلاحاتی است که تعریف منطقی ندارد، بلکه در هر شغل و کسب و کاری افراد تعریف خاصی از اخلاق حرفه ای دارند.

در جمهوری اسلامی آیین نامه اخلاق پرستاری دارای ۵ حیطة است:

۱. پرستار و جامعه
۲. پرستار و تعهد حرفه ای
۳. پرستار و ارائه خدمات بالینی
۴. پرستار و همکاران گروه درمانی
۵. پرستار، آموزش و پژوهش

یافته ها

امروزه با پیشرفت سریع علوم، پرستاری نیز به سرعت مراحل رشد را طی کرده است و از حالت منفعل به مستقل و تصمیم گیرنده تبدیل شده است. تمام این عوامل باعث شده است مسئولیت حرفه‌ای پرستاران افزایش پیدا کند (یزدی ۱۳۹۰). با توجه به اینکه پرستاران بعد از اتمام دوره تحصیلی مسئولیت های اساسی و حیاتی را به عهده می گیرند، باید به اهمیت ابعاد عملکردی و شایستگی بالینی پرستاران و نقشی که در حفظ جان انسانها دارند توجه کرد و جهت ایجاد تغییرات مثبت و ارتقای فرآیند مراقبت، به بررسی رفتار مراقبتی آنها پرداخت.

سیستم های بهداشتی-درمانی و مدیران وظیفه دارند که با استفاده از آموزش های کاربردی مداوم در زمینه های هوش هیجانی، اخلاق حرفه‌ای، فضای اخلاقی و محیط مناسبی را فراهم نمایند و برای رعایت هرچه بهتر استانداردهای اخلاق حرفه‌ای تلاش نمایند (دهقانی ۱۳۹۲). پرستاران در مورد کارشان روزانه وقت زیادی را برای حل معضلات اخلاقی صرف می کنند و چالش های متعدد اجتماعی مانند پیشرفت تکنولوژی، کمبود منابع و نیروی انسانی و همچنین افزایش تعداد بیماران نیازمند به مراقبت های ویژه موجب ابعاد سوالات متعدد اخلاقی شده که لزوم دسترسی به پرستاران با کفایت که قادر به پاسخگویی به این سوالات باشند را بیشتر می نماید (احمدی ۱۳۸۹). پرستاری عبارت است از محافظت، ارتقا و بهینه سازی سلامت و توانایی ها، پیشگیری از بیماری، تسکین رنج انسان از طریق تشخیص و حمایت در مراقبت از افراد و خانواده‌ها،

اجتماعات و افراد جامعه. پرستاری رشته از علوم پزشکی است که رسالت آن ارائه خدمات بهداشتی، مراقبتی، درمانی و توانبخشی در بالاترین سطح استاندارد به منظور تامین، حفظ و ارتقای سلامت جامعه است. گام برداشتن در جهت دستیابی به این هدف، این است که از پرستار یک فرد حرفه ای در گروه سلامت می سازد (محمدخان کرمانشاهی ۱۳۹۱). بنابراین با داشتن هوش هیجانی و اخلاق حرفه ای، پرستاران در انجام کارهایی که انجام میدن احساس بهتری داشته و امور را به نحو احسن انجام می دهند. در نتیجه موجب عملکرد بهتر و بهره‌وری بیشتری می شود.

بحث و گفتگو:

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین مولفه های هوش هیجانی و اخلاق حرفه ای ارتباط معنی دار و مستقیمی وجود دارد. از این رو می توان گفت پرستارانی که از آموزش های هوش هیجانی برخوردار شده اند دارای اخلاق حرفه ای و عملکرد بهتر و موفقیت بیشتری هستند و قادر خواهند بود قواعد پویا و پایدار را با ساختار دهنی و فعالیت های خود را در محیط شناسایی کنند. این افراد تعهدات عمومی و شغلی، درستکاری، دلسوزی، بخشش و ارتقا در سطح مهارت های ارتباطی را دارا هستند.

نتیجه گیری

هدف اصلی حرفه ی پرستاری تامین سلامت و ارتقای هوش هیجانی و اخلاق حرفه ای در بهبود سطح جامعه است. شناسایی عوامل موثر بر هوش هیجانی بر اخلاق حرفه ای در برنامه ریزی شغلی و در نهایت بر سرعت حرکت پرستار در طیف حرفه ای شدن خواهد افزود. شایسته است پرستاران به هنگام سخن گفتن آداب اسلامی را رعایت کنند و به گونه ای با بیماران رفتار کنند که به شخصیت آنها اهانتی نشود و در نهایت احترام و فروتنی و متناسب با شأن و منزلت بیماران به آن رفتار نمایند.

پیشنهادات

پژوهشگران باید در زمینه کیفیت و صلاحیت اخلاق پرستاران و ارتقا سلامت جامعه مطالعه و جستجو انجام دهند تا در نقاط ضعف و مثبت اقدامات لازم انجام شود.

فهرست منابع

۱. اکبرزاده، نسرین (۱۳۸۳). هوش هیجانی: دیدگاه سالوی و دیگران؛ تهران، فارابی.
۲. بشارت، محمدعلی و همکاران (۱۳۸۴). بررسی تاثیر هوش هیجانی بر سلامت روانی و موفقیت تحصیلی در مرحله انتقال از دبیرستان به دانشگاه. مجله علوم روانشناختی. ۱۳، ۴۱، ۲۶.
۳. یزدی، خدیجه. نگاهی به مسئولیت اخلاقی و مدنی پرستار در حقوق ایرانی. مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ۱۳۹۰. ۴ (۴)، ۱۰-۱.
۴. دهقانی، علی. موانع رعایت استانداردهای اخلاق حرفه ای در مراقبت های بالینی از دیدگاه پرستاران. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۹۲، ۴ (۱۳)، ۴۲۱-۴۳۰.

۵. احمدی، فضل الله. اخلاقیات در عملکرد حرفه ای پرستاران ایران. مجله اخلاق و تاریخ پزشکی. ۱۳۹۲، ۷ (۲۳)، ۶۳-۷۹.
۶. محمدخان کرمانشاهی، سیما. میزان رعایت معیارهای اخلاق حرفه ای در عملکرد پرستاری از دیدگاه کارکنان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران. فصلنامه علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. ۱۳۹۱، ۹ (۳)، ۲۰۸-۲۱۶.
۷. Jensen AR, wright as lance AR, obrienkc, pratt CD, anastakis DJ, and et al. the emotional intelligence of surgical residents : a descriptive study. The American journal of sargevy. 2008; 195(1): 5-1.
۸. Magnusson A, hogberg T, latzen K, severinsson E, Swedish mental health nurses, responsibility in supervised community care of persons with long-term mental illness. Nurse health sci 2004, 6 (1). 19-27.
۹. Safviet BJ. Health care dollars and regulatory sense: the vol of advanced practice nursing yalet regulation 1992; g: 417-87.
۱۰. Amini H. determination of the numerical scores of occupational hazards and their predisposing factors among nurses working in educational hospitals in arak city. Journal of nursing education 2013; 1(2): 53-61.
۱۱. Sheydaei, Maryam, NARGESS ADIBSERESHKI, and Guita Movallali. "The effectiveness of emotional intelligence training on communication skills in students with intellectual disabilities." (2015): 7-12.
۱۲. Ayranci, E., Kalyoncu, Z., Guney, S., Arslan, M., & Guney, S. (2012). Analysis of the relationship between emotional intelligence and stress caused by the organization: A study of nurses. Business Intelligence Journal, 5(2).
۱۳. Reader, T. W., Flin, R., & Cuthbertson, B. H. (2007). Communication skills and error in the intensive care unit. Current opinion in critical care, 13(6), 732-736.
۱۴. Hajinezhad, M. S., Rafii, F., Jafarjalal, E., & Haghani, H. (2007). Relationship between nurse caring behaviors from patients' perspectives & their satisfaction. Iran Journal of nursing, 20(49), 73-83.
۱۵. Ezzatabadi, M. R., Bahrami, M. A., Hadizadeh, F., Arab, M., Nasiri, S., Amiresmaili, M., & Tehrani, G. A. (2012). Nurses' emotional intelligence impact on the quality of hospital services. Iranian Red Crescent Medical Journal, 14(12), 758.
۱۶. Daramadi P, aghayar S. emotional intelligence and improvement communication with others. Tehran: sepanhan, 2008.
۱۷. Goleman DP. Emotional intelligence: why it can matter more than for character health and lifelong achievement. Newyork: bantambooks; 1995.